

ETIM. Semànticament s'entén que era una granja (o priorat) del monestir de Poblet una mica perjudicada per incursions de llops, cosa que no té res d'estrany tractant-se de les boscúries al Nord de les muntanyes de Prades. Cf. *Cal Dóldre, lo Tossal del Dóldre* (Penelles, Ll. XLVI, 63). Ph. R.

DOLEIG, BENI—

Poble de la comarca de Dénia, en el vessant Oest de la Serra de Segària.

PRON. MOD.: *benidolèç*, 1935, J. G. M. a Teulada. Igual vaig oir jo en el poble mateix i els circumdants l'a. 1963 (xxxiv, 109-112s.).

MENCIONS ANT. 1609: *Benidoleig*, 50 focs de moriscos, pertanyents a l'*Almirante de Aragón* (Reglà-Bor., *An. Un. Val.* 1973, 118). Potser s'hi havien refugiat moriscos dels pobles veïns, en vigília de l'expulsió, perquè en els censos anteriors (1563, 1572 i 1602) només n'hi havia, respectivament, 19, 16 i 27 (Lapeyre i SSiv.); fou rectoria de moriscos anexas a Ondara el 1535, i cap a 1570 el «Beato» li'n troba 20 cases (SSiv., 114).

1544: és un dels pobles abans tributaris de Dénia, les rendes dels quals passen al Col·legi de St. Sebastià de Gandia, per butlla del papa Pau III (*El Arch.* II, 342). Asín (*Contr.*) el declara «arabismo indescifrado». Curiós: perquè la seva etim. és clara: *ḍul hāğğ* 'el del pelegrinatge' + *Bāni* ~ 'els descendents del Pelegrí'.

Es tracta d'un dels molts noms formats amb l'ar. comú *ḍu* 'aquell de ---', com *ḍu-Meljàna* (-*Fatrux*), que he citat s. v. *Belianes*; *ḍul qarnain* 'el de les dues banyes', sobrenom aràbic que donaven els àrabs a Alexandre el Gran; *ḍu-Rār* etc.; i veg. els menorquins *Bini-Donaire*, *Bini-Donís*, que comento en el vol. I, 126. Molts més en Dozy (*Suppl.* I, 491a,b, també convertits en apel·latius. El NP *Dulâs* registrat a Algèria, probablement no és més que una pron. dialectal d'aquest mateix compost.

Quant al 2n. membre, notem que *hāğğāğ* 'pelegrí', mot del mateix radical aràbic, tingué gran ús com a NP, i que a Aràbia consten, de la mateixa arrel, *Hāğğî* i el fem. *Hāğğa* (Hess, 17b).

La DOMA, i DOMANOVA

Un i altre, noms d'esglésies o d'edificis religiosos, que han coincidit, però són d'etimologia diferent.

La *Doma* és una esglésieta rural a l'alt Vallès, prop de La Garriga, camí de Puiggraciós. *Pron. pop.*: *lə dómə*, oït allí mateix i a La Garriga, 1926, 1956; *lə dómə* a L'Ametlla (1957). En dóna descripció i detalls històrics A. Gallardo, *BCEC* XLVIII (1938), 107-112. I NLL homònims, a Eivissa i Baix Empordà.

El sign. primitiu era 'càrrec del domer': el beneficiat encarregat de la cura del temple, i altres deus eclesiàstics, com s'explica en el *DECat* VII, 870b36-57

amb indicació del lloc d'aqueixos homònims, i de l'etim. gr.-ll. *HEBDOMĀDA* 'setmana' —conservat amb aquest sentit etimològic, en port. *dómaa*, S. xv, *RLus.* xxvii, 30—; en català, partint de la noció del càrrec passà a designar la sagristia, estatge i obrador del domer; i amb aquest doble sentit apareix, en la variant fonètica *dómesa*, en un document rossellonès de 1371 (870b60).

Per això semblava natural que, en la seva primera part, tingués el mateix origen (com vaig admetre, p. 871a41-46) el NL següent, que en realitat en té un altre:

DOMANOVA, esgl. rural i llogaret en el Conflent, te. Rodés. En fa un petit estudi monogràfic Alart en *Not. Hist. Com. Rouss.* I, 69-72. MENCIONS ANT.: 1117: «P. B. de *Domenova*», citat junt amb Catllà (Collec. Moreau XLVIII); 1157: «--- de *Domonova*» (*InuLC*, s. v. *Domenova*); 1173: *Domonova* (Alart, *op. cit.*); 1293: id. (ibid.); 1349: «al portal de *Domenova*» citat amb Vinçà (*InuLC*); 1378: *Domanova* (*InuLC*, s. v. *esgleya*); 1435: *Domanova* (Alart, *Doc. Géogr. Hist.*, 89); 1172: «homines de *Dom Novas*» (Moreau, LXXVII, 179-184; més detalls a l'art. *Bompàs*). S. XVI: «par. S. Michaelis I. de *Domanoua* y Rodés», cf., però l'homònim de l'Aude (ms. 13, *Bi. Nat. P.*, M-F, f. 66). Ponsich (*Top.*, 119) hi afegeix: 942: *Domonova*; 1054: *Dominova*; 1095: *Dominava*; 1102: *de Menova*, i altres de més tardanes.

D'aquestes dades resulta clar que ací l'ètimon és el ll. *DOMUS NOVA* 'la casa nova', amb dissimilació de les vocals: *Domonova* > pron. *domənobə*. Més aviat es podia esperar que hi hagués hagut síncope de la u de *DOMUS* (això només, en el doc. de 1172): segurament hi ajudaria la convergència amb *doma*, el del nom anterior, provinent de *HEBDOMĀDA*, cosa ben natural, havent-hi segurament en el lloc conflentí intervenció de domers.

N'hi ha dos homònims a l'Aude: *Domneuve*, ha-meau, te. Tuchan (*Domonova* a. 876: Salow, *Sprachge. Uschgn. Lgd-Rouss.*, 292; i Sabarthès, s. v.). *Domeuve* ou *Dompnove*, *château*, te. Montlaur (—*Domnova* 1106: Sabarthès), que és *Domusnova* en un doc. de c. 1010 relatiu a La Grassa (*Hist. Lgd.* v, 351).

No decidirem si es refereix a aquest o al de Conflent un *Petrus de Domenova* --- *Domenova* --- *Domonova* a. 1175, d'un doc. de Poblet (i P. de *Domenova* d'un altre de 1177) (*Cart.* Poblet, pp. 190 i 181); Pere de *Domanova* a. 1194 (*BABL* II, 465).

No manca alguna pervivència de *DOMUS* en occità antic; «*dqm*: *dôme*» PDPPF. En *Flamenco*: *doma* rimant amb *Roma*, v. 1098; Schultz dubtava si valia 'casa', 'catedral' o 'cúpula' (*ASNSL* cxv, 269); però Lewent (*ARom.* xxiii, 61; *Studi Medievali* N. S. vi), d'acord amb el comentari de Millardet, i amb Rohlf's (*ASNSL* clvi, 313) ho identifiquen amb el *Puy-de-Dôme*.

Domabui(s), V. Tornabous

Domènec, V. Puigdomènec i *Domeny Domenges*, Torre dels ~, V. *Domeny*